

УДК 372.881.111.22.

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-217-321-326

ТОКАРЄВА Тетяна Станіславівна –

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри германських мов, зарубіжної літератури
та методик їхнього навчання

Центральноукраїнського державного

університету імені Володимира Винниченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6898-821X>

e-mail: tokareva.tatyana29@gmail.com

ЧИТАННЯ ЯК ЗАСІБ ОВОЛОДІННЯ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

У статті розглядається проблема оволодіння умінням читання як важливим видом рецептивної мовленнєвої діяльності у процесі навчання іноземних мов, зокрема німецької, на спеціальних мовних факультетах. Читання, як одна з основних форм комунікації, є важливим аспектом підготовки майбутніх учителів іноземних мов, оскільки воно не лише забезпечує засвоєння мови, але й сприяє професійному зростанню майбутнього вчителя. Та як підготовка вчителя іноземної мови передбачає постійне опрацювання різноманітних текстів, уміння читати тексти різних типів і стилів стає необхідним для формування здатності до глибокого розуміння і інтерпретації текстової інформації.

Автором статті проаналізовано роботи як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників, які вивчали особливості оволодіння умінням читання в контексті навчання іноземним мовам. Такі автори, як С.Ю.Ніколаєва, Н.Ф.Бориско, О.Б.Бігич, а також міжнародні фахівці Г.Вестгоф і Х.-Ю.Ганчель, детально досліджували різні види читання, організацію роботи з текстами для читання, а також методи підвищення ефективності розуміння тексту через вправи та також методи підвищення ефективності розуміння тексту через вправи та завдання. Однак, питання інтеграції читання у професійну підготовку вчителя іноземних мов залишається актуальним, зокрема з огляду на розвиток комунікативної компетентності студентів і потребу в удосконаленні методики викладання. Метою статті є дослідження умінь читання як засобу оволодіння німецькою мовою у контексті підготовки майбутніх учителів іноземних мов. Особливу увагу приділено розгляду різних видів читання, таких як ознайомлювальне, вивчаюче та пошукове, а також аналізу вправ, що сприяють розвитку цих умінь. Стаття також звертає увагу на важливість підготовчого етапу роботи з текстом, зокрема на завдання, які допомагають студентам зрозуміти контекст і полегшити сприйняття матеріалу.

Стаття пропонує детальний аналіз методичних підходів до роботи з текстами різних типів і рівнів складності, що використовуються на заняттях з німецької мови для студентів педагогічних спеціальностей. Вони акцентують увагу на важливості формування професійно орієнтованої компетентності у читанні, що дозволяє майбутнім учителям ефективно використовувати іноземну мову у професійній діяльності. У висновках зазначено, що формування умінь читання має бути організоване за етапами: від попереднього ознайомлення з текстом до детального аналізу та критичної інтерпретації прочитаного. Також підкреслено важливість інтеграції вправ для розвитку інших мовленнєвих умінь, таких як усне і письмове мовлення, що сприяють підвищенню комунікативної компетентності студентів.

Ключові слова: читання, види читання, компетентність у читанні, німецька мова, вчитель іноземних мов.

TOKARYEVA Tetyana Stanislavivna –

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Germanic Languages,

Foreign Literature and Methods of their Teaching

At the Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6898-821X>

e-mail: tokareva.tatyana29@gmail.com

READING AS A MEANS OF MASTERING THE GERMAN LANGUAGE IN THE TRAINING OF FUTURE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS

The article considers the problem of mastering the skill of reading as an important type of receptive speech activity in the process of teaching foreign languages, in particular German, at special language faculties. Reading, as one of the main form of communication, is an important aspect of the training of future teachers of foreign languages, since it not only ensures the acquisition of the language, but also contributes to the professional growth of the future teacher. Since the training of a foreign language teacher involves the constant processing of various texts, the ability to read texts of different types and styles becomes necessary for the formation of the ability to deeply understand and interpret text information.

The author of the article analyzed the works of both domestic and foreign researchers who studied the features of mastering reading skills in the context of teaching foreign languages. Such authors as S.Yu.Nikolaeva, N.F.Borysko, O.B.Bigych, as well as international experts Ge.Westhof and H.Yu.Ganchel, studied in detail different types of reading, the organization of work with texts for reading, as well as methods of increasing the efficiency of understanding the text through exercises and tasks. However, the issue of integrating reading into the professional training of foreign language teachers remains relevant, in particular, in view of the development of students' communicative competence and the need to improve teaching methods. The aim of the article is to study reading skills as a means of mastering the German language in the context of training future foreign language teachers. Special attention is paid to teaching methods. The aim of the article is to study reading skills as a means of mastering the German language in the context of training future foreign language teachers. Special attention is paid to considering different types of reading, such introductory, learning and search, as well, as analyzing exercises that contribute to the importance of the preparatory stage of working with the text, in particular, tasks that help students understand the context and facilitate the perception of the material.

The article offers a detailed analysis of methodological approaches to working with texts of different types and levels of complexity used in German language classes for students of pedagogical specialties. They emphasize the importance of forming professionally oriented competence in reading, which allows future teachers to effectively use a foreign language in their professional activities. The conclusions indicate that the formation of reading skills should be organized in stages: from preliminary familiarization with the text to detailed analysis

and critical interpretation of what has been read. The importance of integrating exercises for the development of other speech skills, such as oral and written speech, which contribute to increasing students' communicative competence, is also emphasized.

Key words: reading, types of reading, reading competence, German language, foreign language teacher.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Оскільки читання є важливим видом рецептивної діяльності, то оволодіння ним як повноцінним засобом комунікації на іноземній мові на рівні носія мови із філологічною освітою і є однією із головних комунікативно-практичних цілей навчання іноземної мови на спеціальному мовному факультеті. Читання різного виду текстового матеріалу супроводжує увесь період підготовки вчителя іноземних мов, тому отримання інформації та її опрацювання слугує не лише засобом оволодіння іноземною мовою, а й засобом професійної підготовки майбутнього фахівця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, пов'язані із процесом та особливостями оволодіння умінням читання як виду мовленнєвої діяльності та його удосконалення в оволодінні іноземною мовою висвітлювалися, в основному, у вітчизняних підручниках з методики викладання іноземних мов у закладах вищої освіти (колектив авторів С. Ю. Ніколаєва, Н. Ф. Бориско, Н. В. Майєр [3]; колектив авторів О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін. [4]; колектив авторів Й. М. Берман, В. А. Бухбіндер, В. Штраус [12]; С. Ю. Кіршова [2]). Зарубіжні фахівці, як то Г. Вестгоф, Г. Зольмеке, Х.-Ю. Ганчель, Г.-Е. Піфо [13] та ін. у своїх наукових розвідках розглядали процес оволодіння вмінням читати, зокрема, організацію роботи над текстами для читання, вимоги до текстів, які використовуються у навчальному процесі з іноземної мови, зокрема німецької, розглядали різноманітні види вправ та завдань, що сприяють кращому розумінню прочитаного, засвоєнню лексичних одиниць за відповідною тематикою тексту та спонукають до продукування власного висловлювання за змістом тексту. Однак питання, яке стосується ролі і місця читання як засобу оволодіння німецькою мовою у процесі підготовки майбутнього вчителя іноземних мов є наразі актуальним з огляду на розширення інформаційного поля та запиту на певний вид інформації, який синтезується у процесі читання, а також здобуття нових знань та актуалізація вже набутих знань, умінь та навичок як безпосередньо у підготовці вчителя-фахівця, так і у виробленні професійно важливих умінь препарування та дидактизації текстів для читання різної тематики та рівнів складності, які можуть бути використані у навчальному процесі з німецької мови у закладах загальної середньої освіти різних типів.

Метою статті є розгляд умінь читання як засобу оволодіння німецькою мовою у процесі підготовки майбутнього вчителя іноземних мов.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оскільки процес оволодіння іншомовними вміннями, знаннями та навичками на заняттях з практичного курсу німецької мови на спеціальних мовних факультетах у закладах вищої освіти відбувається у тому числі й при навчанні читання, при виконанні різних видів вправ та завдань до прочитаних текстів різних типів, звернемося спочатку безпосередньо до огляду різних видів

читання, від яких залежить і сам процес читання, і подальша робота з розвитку й удосконалення як умінь читання, так і умінь усного мовлення, а також аудіювання та письма.

Слід зазначити, що відповідно до характеру реалізації змістової сторони сприйняття та переробки тексту у методиці викладання іноземних мов розрізняють читання з повним та неповним розумінням; в залежності від обсягу матеріалу на одиницю навчального часу – інтенсивне та екстенсивне; по відношенню до навчального процесу – реальне та навчальне; з використанням словника та без користування словником; підготовлене та непередбачене; зі знятими труднощами та без них.

У «Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти» вказано також «читання з метою загальної орієнтації; читання з метою отримання інформації, напр. використання довідкової літератури; читання та виконання інструкцій; читання для задоволення» також можна читати «для розуміння суті; для пошуку/отримання спеціальної інформації; з метою детального розуміння; для подальшого застосування і т. д.» [1, с. 119].

Оскільки комунікативна компетентність є важливим показником оволодіння іноземною мовою, звернемося до класифікації видів читання згідно комунікативних цілей (за С. К. Фоломкіною) [4, с. 218]. Ознайомлювальне читання (з розумінням основного змісту тексту). Вивчає читання (з повним розумінням тексту. Вибіркове / переглядове читання – це читання з метою пошуку необхідної інформації. Розглянемо докладніше ключові особливості названих видів читання. То ж, *переглядове* читання є визначенням теми, яка розкривається у відповідному тексті. Особливе значення тут надається розвитку умінь орієнтуватися у тексті за заголовком до нього та за його розділами, співвідносити заголовок з ілюстраціями, ключовими складовими частинами тексту, а також умінь визначити предмет викладу матеріалу за початковими частинами тексту, орієнтуватися на підсумкові висновки, резюме, анотації перед текстом. Під час переглядового читання читач рухається від загального сприйняття тексту до визначення його частин, які вимагають переходу на інші види читання. При *ознайомлювальному читанні* предметом уваги читача стає увесь мовленнєвий твір без спрямування на отримання певної інформації тексту, опрацювання якої здійснюється послідовно та мимовільно. Завданням *вивчаючого читання* є повне і точне розуміння всієї інформації, яка міститься у тексті. Це – вдумливе та повільне читання, яке передбачає цілеспрямований аналіз змісту матеріалу, який читається, в опорі на мовні та логічні зв'язки тексту. Мовний аналіз розгортається переважно як аналіз через синтез. Метою *пошукового читання* є швидке знаходження у тексті чи у декількох текстах певних даних (фактів, вказівок, характеристик, цифрових показників). За своїми тактичними

прийомами пошукове читання нагадує комбінацію переглядового та вивчаючого читання [4; 12].

Зріле вміння читати передбачає як володіння всіма видами читання, так і легкістю здійснення переходу від одного виду читання до іншого в залежності від зміни мети отримання інформації з даного тексту. Всі ці види читання повинні бути представлені у навчанні. Кожен із видів читання передбачає своє комунікативне завдання, яке визначається метою, з якою має бути використана вилучена із тексту інформація.

Важливо акцентувати увагу на тому, що у розвитку умінь читати іншомовні тексти слід рухатися від навчання ознайомлювального читання невеликих, але у смисловому відношенні завершених уривків для поєднання цього читання з елементами вивчаючого читання; потім до наростаючого за екстенсивністю ознайомлювального читання та вивчаючого читання, яке реалізується на невеликих за обсягом текстах; переглядове читання у невеликому обсязі можливо лише на просунутому етапі навчання, оскільки для його реалізації вимагається великий обсяг тексту; пошукове читання є більш характерним для роботи зі спеціальною літературою [12].

Огляд особливостей видів читання, які практикуються на заняттях з німецької мови у підготовці майбутніх вчителів іноземних мов дає можливість перейти до вправ та завдань, спрямованих на удосконалення компетентності здобувачів освіти у читанні. Отже, з огляду на процес опрацювання тексту для читання у методиці виокремлюються відповідні етапи роботи: 1) дотекстовий етап: аналіз мовних і смислових труднощів тексту; введення у проблему/галузь науки; формулювання комунікативного завдання; 2) притекстовий етап: читання тексту; 3) післятекстовий етап: контроль розуміння змісту тексту; обговорення змісту прочитаного тексту; навчання смислової переробки інформації тексту [4, с. 221]. У зв'язку із даним розподілом етапів роботи з текстом слід наголосити, що підготовка до читання тексту має велике значення. Деякі методисти схиляються до думки, що вона є навіть важливішою, аніж безпосередньо читання [11, с. 51].

Для успішної реалізації зазначених етапів роботи необхідно дібрати такі види завдань як: передтекстові, завдання для опрацювання лексики тексту, для роботи над текстом (як підготовка до продукування власного висловлювання за змістом прочитаного тексту), для усного висловлювання (з використанням лексики та граматичних структур тексту) [9, с. 4]. Завдання перед читанням тексту дають змогу студентам концентруватися на контексті, а не на окремих словах. Важливим моментом підготовки до читання тексту є визначення виду тексту. Потім слідує робота із заголовком [11, с. 51]. Після читання доцільними будуть завдання на опрацювання лексики тексту. При цьому відбувається зміна умінь: від рецептивного читання до продуктивного письма й усного мовлення. У якості письмових завдань рекомендуються наступні: написання читацького листа; створення допису у блог; написання

коментаря до випуску новин; написання переказу або повідомлення у стилі бульварної преси. Для удосконалення вмінь усного мовлення пропонуються: інтерв'ю з головним героєм прочитаного тексту, опитування по темі у групі, діалог між учасниками подій тексту, радіопередача за змістом тексту. Такі види діяльності дають можливість опрацьовувати зміст та лексику тексту для читання та допомагають запам'ятати цю лексику на тривалий час [11, с. 58].

На увагу заслуговують також поради та рекомендації щодо вправ та завдань, призначених для формування та удосконалення вмінь студентів у читанні, які дають Німецькі фахівці у галузі методики та дидактики Ульріх Хойзерман та Ганс-Ебергард Піфо у своєму посібнику «*Aufgaben-Handbuch Deutsch als Fremdsprache*». Отже, перед початком роботи над змістом тексту слід виконати завдання, яке повинне спрямувати інтерес студентів на певний аспект тексту, вияснення теми, інформації щодо автора і т. ін. Наступним є завдання, спрямоване на визначення співвіднесення заголовку зі змістом тексту, яке розвиває критичне сприйняття та аналіз заголовків тексту. Для такої роботи пропонується наступний зразок: *Al Hypothesen 1 (Vom Titel zum Text: (a) Lehrteil: An 4 Beispielen wird gezeigt, dass Titel 1) oft eindeutig sagen, was im Text steht, 2) möglicherweise irreführend sind, 3) eventuell mehrere Hypothesen zulassen, 4) manchmal nichts über den Inhalt aussagen. (b) Übungen: Hypothesen über Textinhalte bilden: 1) ohne Kommentar, 2) mit Kommentar und Textauszug [13, с. 297-299].* Після прочитання заголовку тексту пропонується завдання щодо формулювання припущень стосовно подальшого змісту тексту, який буде читатися: *Bitte lesen Sie nur die Überschrift. Äußern Sie Vermutungen. Was wird der Inhalt des Textes sein?* Перед тим, як студенти ознайомляться із початком тексту, вони отримують такі запитання: *Wie geht die Geschichte weiter? Können Sie Ihre Vermutung begründen? Was passiert nun? Was vermuten Sie? Welche Voraussage ist richtig, welche falsch?*

Цікавим прикладом є постановка запитань під час ознайомлювального читання, які дають можливість розпочати розмову стосовно змісту тексту, наприклад: *Welche Textinformation finden Sie positiv/negativ/überraschend? Welche Textinformationen gelten für Deutschland/für Ihr Heimatland/weltweit? Welche Textinformation halten Sie für wesentlich/unwesentlich/wahr/falsch/unklar? Wie geht der Text weiter? Wie lautet der Grundgedanke?* [13, с. 303].

При викладанні практичного курсу німецької мови за діючими підручниками «DU2» та «DU3» керуємося основними положеннями та вимогами програми «*Curriculum für den sprachpraktischen Deutschunterricht an pädagogischen Fakultäten der Universitäten und pädagogischen Hochschulen*». Стосовно формування компетентності у читанні програма зазначає, що по завершенню 2 курсу студенти повинні розуміти основний зміст, важливі деталі та специфічну інформацію про відомі теми у текстах для читання, узагальнювати та обговорювати її і дискутувати з приводу неї [10,

с.99]. Професійно орієнтована компетентність у читанні передбачає такий рівень, який дозволить здобувачам вищої освіти: розуміти зміст публікацій до різних фахових тем, ідентифікувати інформацію про міжкультурні відмінності між рідною та іноземною мовою, яка вивчається; добирати тексти для ілюстрації їх різноманітних типів та стилів; коротко, без попередньої підготовки презентувати тему, розповідь, книгу, фільм або виставу [10, с. 109].

Відповідно, по завершенню 3 курсу студенти повинні вміти розуміти та критично інтерпретувати експліцитну та імпліцитну інформацію а також основний зміст текстів, важливі деталі та специфічну інформацію у текстах для читання [10, с. 130]. Професійно-орієнтована комунікативна компетентність у читанні передбачає формування інтегративних комунікативних навичок, оволодівши якими студенти зможуть: розрізняти типи дискурсу; знаходити у друкованих текстах експліцитну інформацію; знаходити у текстах приклади, які ілюструють стилістичну та культурологічну конотацію, їх зв'язок із культурою носіїв мови; виразно читати тексти різних типів та різновидів («дидактичне читання») [10, с. 140].

Основні вказівки щодо особливостей організації роботи з читання текстів подано у книгах для викладача до обох вищевказаних підручниках. Зокрема, тексти для читання у підручнику «DU2» презентують такі типи та різновиди як тексти із газет; різноманітні тексти широкого спектру використання (туристичні каталоги, карти місцевості, квитки на різні види транспорту, опитувальники, плакати і постери, вивіски, таблиці, статистичні дані у формі графіків та діаграм, рекламні проспекти і т. ін.); країнознавчі і науково-популярні тексти; оригінальні літературні тексти (проза, лірика, драма, пісні, казки); тексти із довідників та лексиконів [6, с. 5].

Опрацювання теми «Berufe» включає у себе читання тексту «Was ist eigentlich mit der Gleichstellung?», після чого передбачається також проведення дискусії за його змістом стосовно становища чоловіків та жінок у професійній сфері. У правах до тексту автори підручника пропонують обговорення питання про те, чи дійсно чоловіки та жінки рівноправні [7, с. 18]. Також слід впорядкувати лексичні одиниці до підтеми Gleichberechtigung у таблиці. Текст читається спочатку переглядово, потім слідує вивчаюче читання. Зміст тексту має слугувати вихідною позицією для організації та проведення дискусії про рівноправ'я жінок та чоловіків у професійній сфері [7, с. 17].

Організація роботи з текстом «Infotag im Berufszentrum» починається із виконання передтекстових вправ, які мають на меті інформування студентів та опрацювання теми Berufsberatung. Цей термін спочатку обговорюється у малих групах, потім подається його визначення представниками груп на пленумі. Перед читанням тексту опрацьовується лексика до підтеми Infotag шляхом добору відповідних дефініцій до поданих лексичних одиниць. Текст спочатку читається з охопленням загального змісту, потім більш

детально. На пленумі обговорюються питання, чи в Україні також влаштовують інформаційний день, чи він відрізняється від заходу Infotag та чи відрізняється його організація від відповідного німецького заходу [7, с. 19-120].

У якості підготовки до опрацювання тексту «Das Gespräch mit dem Lehrer» та «Die Geschichte von Doktor Bökh» студенти опрацьовують подану у підручнику інформацію про професію вчителя та систему шкільної освіти у післявоєнній Німеччині. Одна із до текстових вправ спрямована на обговорення літературної діяльності та життєвого дєвізу Еріха Кестнера на пленумі. Про заголовок його книги «Das fliegende Klassenzimmer» висувуються припущення, винесені у процесі роботи кількох малих груп, із подальшим їх обговоренням. Уривки із текстів читаються спочатку із охопленням загального змісту, потім із детальним розумінням всього тексту. Даний текстовий матеріал пропонує значний обсяг матеріалу для дискусії на тему «Idealer Lehrer». Частина даного тексту також підходить для фонетичного опрацювання, особливо щодо постановки акцентного наголосу у реченні. Наступне завдання пропонує дискусію про переваги та недоліки професії вчителя. На дискусію виносяться два ключових питання: Wie sollte der Lehrer sein? Wie sollte der Lehrer nicht sein?

Стосовно вмінь читання на завершення 3 курсу, книга для викладача до підручника «DU3» подає такі вимоги: студенти повинні розуміти експліцитну та імпліцитну інформацію, яка міститься у текстах для читання до знайомих та нових тем, критично інтерпретувати її, також розуміти основний зміст текстів та їх важливі деталі; вміти працювати із текстами з газет та журналів; з фактологічними та інструктивними текстами; країнознавчими та науково-популярними текстами; текстами з інтернет-джерел, текстами із довідників різного виду та лексиконів [8, с. 5].

У ключі теми статті нашу увагу привернув розділ «Menschen von heute», присвячений розгляду матеріалу про зовнішність та характер людини [7]. Одна із підтем подана у формі проблемного питання «Ist das Schöne immer das Wahre?». Автори підручника пропонують прочитати окремі цитати з теми розділу: «Lesen Sie die folgenden Zitate. Welches Zitat gefällt Ihnen am besten? Welches Zitat entspricht Ihrer Auffassung am wenigsten? Begründen Sie Ihre Meinung». Наступна вправа передбачає коментування опрацьованих цитат: «Überlegen Sie ob in der Ukraine schöne Menschen Vorteile im beruflichen und privaten Leben haben? Führen Sie ein paar Beispiele dazu an. Arbeiten Sie in der Gruppe. Дана вправа виконується у групах з використанням відповідних мовленнєвих кліше: «Ich nehme an, dass ... Es scheint, dass/als ...; Aus meiner eigenen Erfahrung weiß ich, dass ...; Mir fällt dazu ein ...».

Опрацювання текстів з мережі інтернет до теми «Wozu braucht man Gefühle?» відпрацьовує вміння здобувати основну інформацію із прочитаного. Перед текстом подано імпульс для обговорення у малих групах: «Warum ist es wichtig, sowohl positive als auch negative Gefühle und Emotionen zu haben? Sammeln Sie in Kleingruppen

Ihre Gedanken. Lesen Sie den Textausschnitt aus dem Internet. Welche Überschrift passt Ihrer Meinung nach am besten? Lesen Sie den Text noch einmal und antworten Sie mit 2 – 3 kurzen Sätzen auf die Fragen. Nehmen sie zu den Aussagen im Text persönliche Stellung. Sprechen Sie darüber, inwiefern die Gefühle Ihr Leben heute prägen. Diskutieren Sie in der Gruppe» [7, с. 67].

Робота з текстом, який містить уривки із статті з мережі інтернет, розпочинається із такого завдання: «*Lesen Sie den folgenden Abschnitt aus einem Internetartikel. Welchen Titel würden Sie diesem Text geben?*». Наступні завдання за змістом тексту мають на меті опрацювання лексичного матеріалу з теми розділу, а саме: «*Unterstreichen sie im Text Wörter und Ausdrücke, die für Sie neu waren. Erklären Sie Ihre Bedeutung und überprüfen Sie mit dem Wörterbuch. Berichten Sie Ihrem Partner, wie Sie Ihre Bedeutung „entschlüsselt“ haben. Was hat Ihnen dabei geholfen: der Kontext, Wortbedeutungselemente andere Sprachen, das Sprachgefühl, ... ?* [7, с. 70].

Текст стилю художньої літератури урізноманітнює навчальний матеріал розділу 3. Він супроводжується декількома послідовними завданнями: «*Lesen Sie den Textausschnitt aus der Erzählung «Isabella M.» von Marlene Streeruwitz und beschreiben Sie kurz die Situation, in der sich Isabella befindet. Lesen sie den Text noch einmal. Formulieren Sie mit Ihrem Partner 10 Fragen zum Textinhalt schriftlich vor. Lassen Sie Ihre Mitstudierenden die Frage beantworten*» [7, с. 74]. Завершальним етапом опрацювання тексту є, звісно, вихід на мовлення, а саме, коротка бесіда за змістом тексту за поданими питаннями: «*Gespräch über den Text: Charakterisieren sie Isabella. Sagen sie, was Ihnen an Isabella sympatisch / unsympatisch ist. Warum?*» [7, с. 76].

Висновки та перспективи подальших розвідок напрому. Отже, читання як вид мовленнєвої діяльності займає чільне місце у процесі підготовки майбутнього вчителя іноземних мов. Зокрема, на заняттях з практичного курсу німецької мови здобувачі освіти розвивають та удосконалюють навички та уміння з читання різних видів текстів, передбачених програмою, та набувають професійно-орієнтованої компетентності у читанні. Такі результати досягаються завдяки виконанню різноманітних видів вправ та завдань, які розвивають уміння на лише у читанні, а й в усному мовленні, аудіюванні та письмі.

Перспективу подальших наукових розвідок може скласти розгляд особливостей організації домашнього читання у підготовці майбутнього вчителя іноземних мов, а саме добір текстів для опрацювання, аналіз та розробка вправ для удосконалення лексико-граматичних навичок та розвитку умінь діалогічного та монологічного мовлення на основі прочитаних творів.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. українського видання С.Ю.Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.

2. Кіршова О.В. Methodik des Deutschunterrichts an Hochschulen und Universitäten: методичні рекомендації / О.В.Кіршова. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 132 с.

3. Методика навчання іноземних мов і культур в європейському контексті у закладах вищої освіти: Навч.-метод. посібник для студентів магістратури / Ніколаєва С.Ю., Бориско Н.Ф., Майєр Н.В. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2019. 100 с.

4. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції. Курс лекцій: [навч.-метод. посібник для студ. мовних спец. осв.-кваліфікаційного рівня «магістр»] / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за ред. С.Ю.Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2011. 344 с.

5. Навчально-методичний комплекс DU 2: Підручник для студ. вищ. навч. закладів/Бориско Наталія, Каспар-Хене Хільтрауд, Бондаренко Ельвіра та ін. Вінниця: Нова Книга, 2011. 344 с.

6. Навчально-методичний комплекс DU 2; Книга для викладача / Бориско Наталія, Каспар-Хене Хільтрауд, Бондаренко Ельвіра та ін. Вінниця: Нова Книга, 2012. 160 с.

7. Навчально-методичний комплекс DU 3: підручник / [Бориско Наталія, Каспер-Хене Хільтрауд, Васильченко Елена та ін.]. Вінниця: Нова Книга, 2013. 200 с.

8. Навчально-методичний комплекс DU 3: книга для викладача / [Бориско Наталія, Каспер-Хене Хільтрауд, Васильченко Елена та ін.]. Вінниця: Нова Книга, 2013. 72 с.

9. Паремська, Діана та ін. Німецька мова: читаємо, розуміємо, розмовляємо / Діана Паремська, Світлана Паремська. К.: Арії, 2017. 416 с.

10. Curriculum für den sprachpraktischen Deutschunterricht an pädagogischen Fakultäten der Universitäten und pädagogischen Hochschulen. К.: Ленвіт, 2004. 256 с.

11. Brinitzer, M., Hantschel, H.-J., Kroemer, S., Möller-Frorath, M., Ros, L. DaF unterrichten. Basiswissen. Didaktik. Deutsch als Fremd- und Zweitsprache. Ernst Klett Sprachen GmbH, Stuttgart, 2016. 200 s.

12. Grundlagen der Methodik des Fremdsprachenunterrichts / hrsg. von V.A.Buchbinder; W.H.Strauß. Leipzig: Verlag Enzyklopedie, 1986. 264 s.

13. Häussermann, Ulrich: Aufgaben-Handbuch Deutsch als Fremdsprache: Abriss einer Aufgaben- und Übungstypologie / Ulrich Häussermann, Hans-Eberhard Piepho. München: Iudicium, 1996. 528 s.

REFERENCES

1. Zahal'noyevropeys'ki Rekomendatsiyi z movnoyi osvity: vyvchennya, vykladannya, otsinnyvannya. (2003). [All-European Recommendations on language education: study, teaching, evaluation]. Kyiv: Lenvit. 273 s. [in Ukrainian]

2. Kirshova O.V. (2021). Methodik des Deutschunterrichts an Hochschulen und Universitäten. Mykolaiv: Publishing House of Petro Mohyla National University of Ukraine. 132 s. [in German]

3. Metodyka navchannya inozemnykh mov i kul'tur v yevropeys'komu konteksti u zakladykh vyshchoyi osvity. (2019). [Methodology of teaching foreign languages and cultures in European context in higher education institutions]. Kyjiv: Publishing Centre of the KNLU. 100 s. [in Ukrainian]

4. Metodyka formuvannya mizhkul'turnoyi komunikatyvnoyi kompetentsiyi. (2011). [Methods of formation of intercultural foreign language communicative competence]. Kyjiv: Lenvit. 344 s. [in Ukrainian]

5. Navchal'no-metodychnyy kompleks DU 2: Pidruchnyk dl'a stud. vyshch. navch. Zakladiv. (2011). [Educational and methodological complex DU 2: Textbook for students of institutions of higher education]. Vinnytsia: Nova Knyha. 344 s. [in German]

6. Navchal'no-metodychnyy kompleks DU 2: Knyha dlya vykladacha. (2012). [Educational and methodological complex DU 2: A book for teachers]. Vinnytsia: Nova Knyha. 160 s. [in German]

7. Navchal'no-metodychnyy kompleks DU 3: Pidruchnyk. (2013). [Educational and methodological complex DU 3: Textbook]. Vinnytsia: Nova Knyha. 200 s. [in German]

8. Navchal'no-metodychnyy kompleks DU 3: Knyha dlya vykladacha. (2013). [Educational and methodological complex DU 3: A book for teachers]. Vinnytsia: Nova Knyha. 72 s. [in German]

9. Parems'ka Diana ta in. (2017). Nimets'ka mova: chytayemo, rozumiemo, rozmovlyayemo. [German Language: we read, understand, speak]. K.: Ariy. 416 s. [in German]

10. Curriculum für den sprachpraktischen Deutschunterricht an pädagogischen Fakultäten der Universitäten und pädagogischen Hochschulen. (2004). Kyiv: Lenvit. 256 s. [in German]

11. Brinitzer, M., Hantschel, H.-J., Kroemer, S., Möller-Frorath, M., Ros, L. (2016). DaF unterrichten. Basiswissen. Didaktik. Deutsch als Fremd- und Zweitsprache. Ernst Klett Sprachen GmbH, Stuttgart, 200 s.

12. Grundlagen der Methodik des Fremdsprachenunterrichts (1986). / hrsg. von V.A.Buchbinder; W.H.Strauß. Leipzig: Verlag Enzyklopedie, 264 s.

13. Häussermann, Ulrich: Aufgaben-Handbuch Deutsch als Fremdsprache: Abriss einer Aufgaben- und Übungstypologie(1996). / Ulrich Häussermann, Hans-Eberhard Piepho. München: Iudicium, 528 s.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ТОКАРЄВА Тетяна Станіславівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри германських мов, зарубіжної літератури та методик їхнього навчання Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: актуальні проблеми методики викладання німецької мови у закладах вищої освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

TOKARYEVA Tetyana Stanislavivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Germanic Languages, Foreign Literature and Methods of their Teaching at the Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

Scientific interests: actual problems of the methodology of teaching German in high school.

Стаття надійшла до редакції 09.02.2025 р.

УДК 378.001.895

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-217-326-331

ТОРЧИНСЬКА Тамара Анатоліївна –

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри фахових методик
та інноваційних технологій у початковій школі
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5395-687X>
e-mail: t.a.torchynsjka@udpu.edu.ua

ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО ІННОВАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

У контексті масштабних нововведень в освітній процес питання підготовки здобувачів вищої освіти до інноваційно-педагогічної діяльності на уроках української мови наразі залишається недостатньо вирішеним та вимагає як теоретичного, так і практичного обґрунтування.

У статті, на основі аналізу науково-педагогічної літератури, виокремлено основні аспекти підготовки здобувачів вищої освіти до інноваційно-педагогічної діяльності на уроках української мови в початковій школі.

Встановлено, що одним із напрямів реалізації інноваційної діяльності є ознайомлення студентів з новими, альтернативними системами та інтерактивними технологіями навчання в початковій школі на уроках української мови. Використання інтерактивних технологій на уроках української мови – це та форма співпраці, де учитель та учень є рівноправними суб'єктами навчального процесу. Роль інтерактивних методів навчання полягає у тому, що це: суттєве доповнення до системи методів навчання; «панacea», що вирішує проблеми навчального процесу; інструмент, що дозволяє значно урізноманітнити достатньо однотипну форму пізнання оточуючої дійсності; якісно інший підхід до організації навчальної діяльності. Використання інтерактивних методів на уроках мови та літератури дає можливість учням: учитися критично мислити; раціонально планувати свою діяльність; відстоювати власні ідеї; приймати продумані рішення; моделювати життєві ситуації; формувати ціннісне ставлення до української мови як інтелектуальної, духовної, культурної цінності народу; розвивати інтелектуально-креативні здібності.

З'ясовано, що упровадження інформаційно-комп'ютерних технологій сприяє: розвитку творчих та естетичних здібностей, формуванню навичок самостійної роботи, постійному зацікавленню школярів навчальним предметом; найбільш повно задовольняють дидактичні вимоги і максимально наближають процес навчання української мови до реальних умов.

Перспективними для подальших наукових розвідок є питання вдосконалення навчально-методичного забезпечення підготовки здобувачів вищої освіти до інноваційно-педагогічної діяльності на уроках української мови.

Ключові слова: підготовка, інноваційно-педагогічна діяльність, здобувачі вищої освіти, інтерактивне навчання, інтерактивні технології, уроки української мови.